

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrletno 80 kr. — Naročnina se pošilja upravištvu v tiskarni sv. Cirila, koroske ulice, hšt. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Deželne bolnišnice.

Lepo je, ako se pravi, da si daje ljudstvo samo postave, naj se potem ravna po njih. Le-te postave so potlej njegove in ljudstvo ne more reči, da so one zoper njegovo voljo. To je sicer resnica, da take postave niso zoper njegovo voljo, toda drugo vprašanje je, ali so one pa tudi po njegovi volji?

Žal, da se ne more reči o postavah, ki so nastale v tem času, da so take, torej po volji in na korist ljudstva. Na večih krajih mora se reči na ravnost, da niso. Zakaj ne? Zato, ker može, ki si jih je ljudstvo izvolilo, da govore mesto njega, niso bili pravi ali pa niso imeli do volje moči, naj se napravi postava, kakor je je treba za ljudstvo. Ali huje še pride. Vsled postav treba je tudi raznih naprav, v katerih se izpolni, kar velewa postava.

Kar se tiče nas, t. j. slov. kršč. ljudstva, v času, kar si dela ljudstvo samo postave, nismo dobili, skorej smemo reči, nobene prave in vsled tega tudi nobene naprave, ki je slov. kršč. ljudstvu na korist. Vzemimo za dnes le bolnišnice, ki jih vzdržuje naša, štajarska dežela. Le-te so vendar naprave, do katerih ima naše ljudstvo vso pravico in kake so one v resnici? V njih se nam kaže najslabša stran naše dobe, — to, da je liberalizem, nevera v njih gospodinja.

Ako izvzamemo čč. usmiljene sestre, kate-tere še dež. odbor trpi, pa le za silo, v bolnišnicah naših, vse drugo je v njih brezversko in so one, kar se tiče kat. bolnikov, za-nje prej mučilnice, kakor pa bolnišnice. Da je to resnica, kaže nam naslednja prošnja. Mi jo podamo našim bralcem za izgled, da vedó, kako se ravna v našem dež. odboru, tistem, ki ga voli ljudstvo, to se pravi, večina štajarskih poslancev in ta je bila doslej vedno nemška, liberalna.

Štv. 337.

Veleslavni deželni zbor Štajarski!

V veliko tolažbo služi bolniku, ako se mora ozirati v svojih bolečinah na podobo trpečega Odrešenika ali na podobo njegove žalostne matere. Vsak veren katoličan

torej skrbi tudi, da ima blizo svoje bolniške postelje take slike.

Bolniki iz naše občine pa, ki so ležali v Celjski deželni bolnišnici, imenovani: „Gisela-Spital“, so se prav bitko pritoževali, da ondi niso po sobanah za bolnike razstavljene podobe, ki bi predstavljale kaj krščanskega. Celjsko deželno bolnišnico obiskujejo v ogromni večini le katoliški kristijani, torej bi bilo umestno, da se po vsaki sobi za bolnike tudi razobesijo imenovane svete podobe.

Bitko občentijo tudi naši in brez dvoma menda vsi drugi bolniki, da se v novo pozidanem v velikem poslopji v Celji, kamor se je pred blizo 2 letoma preselila deželna bolnišnica, ni odločil nobeden prostor za kapelico, kamor bi mogli oni bolniki, ki so že toliko okrevali, zahajati, da molijo ali da opravljajo druge svoje verske dolžnosti.

Podpisani občinski odbor za Ljubnico in Stenice je v svoji pravilno sklicani seji, dne 29. septembra t. l., pretresoval te razmere v Celjski bolnišnici ter je soglasno sklenil to-le prošnjo:

Z ozirom na to, da se vzdržuje deželna bolnišnica v Celji, imenovana: Gisela-Spital, na deželne stroške, kate-tere moramo tudi mi prenašati;

z ozirom na okoliščino, da je gotovo v veliko tolažbo in polajšanje katoliškim bolnikom, ki največ obiskujejo imenovano bolnišnico, ako se zamorejo ozirati na podobe božjega Odrešenika ali njegove žalostne matere Marije; slednjič gledé na to, da v zdajšnji Celjski deželni bolnišnici ne morejo okrevajoči bolniki lahko spolnjevati svojih verskih dolžnosti, ker primanjkuje v novem Gisela-Spitalu katoliške kapelice;

prosi podpisani občinski zastop:

Veleslavni deželni zbor naj blagovoli naročiti slav-nemu deželnemu odboru, da se imenovane pomanjkljivosti v Celjski bolnišnici odpravijo, čem prej je mogoče, da se toraj po vseh ondašnjih sobanah za bolnike razobesijo primerne slike krščanskega zadržanja in da se priredi v tem poslopji primerna katoliška kapelica.

Občinski zastop za Ljubnico in Stenice,
dne 29. septembra.

Martin Jelenko, l. r., župan.
Janez Verčnik, l. r., Matevž Založnik, l. r.,
svelovalca.

Kar omenja ta prošnja o bolnišnici v Celji, to velja več ali manj o vseh bolnišnicah, ki jih ima naš ljubeznjivi dež. odbor v Gradci na svoji skrbi. Na nekaterih, post. v Mariboru, se je v tem že na bolje obrnilo, toda ne brez vse težave. Zato pa opominjamo vse občine, ki imajo v svojem obližji kako bolnišnico ali sploh napravo, katero vzdržuje cela dežela naša in je zato na skrbi dež. odbora, naj si vzamejo le-to

vrlo občino za izgled ter naj tirjajo od njega, da se v njej ne žali sv. vera. Takih naprav ne plača dež. odbor, ampak — ljudstvo in zato ima ono tudi pravico, da se ravna v njih po volji katol. ljudstva, ne pa po trmi liberalne, brezverne gospôde.

Družba sv. Cirila in Metoda.

(Konec.)

Veledenjeni skupščinarji! Menim, da se ne motim, da ste z menoj istih misli: V šolah po našem ozemlju manjka slovenskega duha; narodnega duha, slovenskega mišljenja in čutenja; vže mladini moramo vcepiti v srce poleg krščanske še slovensko zavest, da svojo domovino najbolje pozna, da svojo rodno mater, svoj narod, svoje krasne goré in dolé... najbolj ljubi, za-nje živi in gori; druge narode pa zaradi njih omike in lepih lastnosti ceni in spoštuje, kakor se kristijanu spodobi. A da bi se Slovenci vzgojevali le za nekake sluge bližnjim sosedom, menim, gotovo ni krščansko. Mi ne iščemo, mi ne silimo inorodnih otrok v svoje šole — naj pustijo tudi drugi našo deco nam, vzgojevali jo bomo vže sami v takem duhu, ki nam pristuje. — Da pa je faktično tako, označuje šolstvo ob naših jezikovnih mejah. Kako so nekaterniki, ki nimajo pojma o slovenstvu, gibčni in varujejo naše šolstvo, da bi nas osrečili z nemščino, češ, kako vam je potrebna in koristna, a zato, da bi njim, živečim med nami, ne bila potrebna slovenščina; torej o njih velja: Timeo Danaos et dona ferentes.

Naša družba je torej pozvana, da pospešuje narodno vstajenje, da varuje naš rod narodne smrti. Ali je mogoče, da bi naš rod zamrl? Upam, da nas hoče previdnost božja, ki nas je vkljub neprestanemu zatiranju ohranila tisoč let in še več, še imeti na tem ozemlju, kjer bivamo zdaj — tudi v interesu naše ljubljene Avstrije. Pa tudi tu velja: Pomagaj si sam, in pomagal ti bude Bog! Koliko našega roda je vsled nebriznosti izumrlo! Ozrite se na sever, na izhod, na zahod... nebotične gore, širne planjave, cvetoče doline, šumeče reke in bistri studenci... vse vprek vam šumi in govori:

Bili nekdam smo slovenski, — a zdaj nismo več, samo imena nosimo še vaša!...

Toda sklenimo! Naloga naša je stati na braniku mile domovine. Izvojevati nam je z vsemi postavnimi sredstvi šolstvo slovensko v duhu naših zavetnikov sv. Cirila in Metoda, v duhu Rudmaša, A. M. Slomška in drugih rodoljubnih učiteljev. V to svrhu se moramo združiti vsi, kojim bije srce za vero in rod. Vsi, vsi imamo posla dovolj: državni in deželni poslanci, duhovščina, učiteljstvo, odvetniki, narodno ženstvo, obrtnik in kmetovalec... vsi

delujmo po vzvišenem geslu našega dobrotnega cesarja: Viribus unitis — in blagoslov božji bo rosil na našo setev — da dozori žetev, da bo naš rod gospodar v svoji domovini.

Gledé na vse to sklenem z željo slavnega Nik. Tommasea: „Da Bog narodnost našu čuva!“

Gospodarske stvari.

Hud sovražnik sadnemu drevju.

V nekaterih krajih vidimo v spomladi, meseca maja celo gola drevesa, ker so jim gosenice listje in cvetje celo požrle. Temu bi se lahko pomagalo, ko bi lastniki drevja gosenično zalego obrali in za to je po zimi ugoden čas.

Sedaj od srede oktobra pride še pa najhujši sovražnik gosenica zemljomerka ali pednjač imenovana (Frostspanner, Geometra brumata). Ta gosenica je v spomladi svitlo zelenkasta, brez dlake. Meseca maja in junija, ko se hoče zapresti, spusti se po tenki nitki v zemljo, ter se v metulja prelevi in ravno sedanjí čas začne spet kot majhen metulj iz zemlje na drevo plezati ter svoja jajca, katerih ena batica po 300—400 na posamezno po cvetnih popkih naleže. Čudno je pri babicah to, da imajo le kratke peruti in morajo plezati. Zato pa jih vlovísh lahko na prilepljenih trakih.

V spomladi si marsikateri kmet ne more raztolmačiti, da drevesu, ki mu je tako lepo cvetelo, cvetni popki odpadejo in drevo včasih nobenega sada ne obdrži. Kako se pa mrčes (metulj) zatré? To je celo lahko. Ravno sedanjí čas prilezejo metulji iz zemlje; zato je dobro, da se zemlja okoli debela globoko prekoplje s tem se metulji pokončajo, da pridejo globoko v zemljo.

Največ jih pa pokončaš, da na gladkem deblu poviješ kakih 10 cm. širok papir, ga zgoraj in spodaj prevežeš, ter z mažo, katero si napraviš iz 1/2 kile kolovozne masti, polovica pa lanenega in terpentinovega olja, vse vkup dobro premešaš; s to mažo papirne trake vsake 14 dni na novo pomaži! To delo se ponavlja do konca decembra; gotovo se boš čudil nad množino metuljev, ki se bodo na prilepljene trake vjeli. To je dobro tudi v spomladi gosenicam napraviti, da se tiste, ki z drugega drevja prilezejo, vjamejo.

Vse to delo stane malo truda in maža le malo stane in sadje nam potem stotero povrne.

F. P—k.

Sejmovi. Dne 28. oktobra pri sv. Juriji na juž. žel., na Muti, v Koračičih pri Veliki nedelji, v Cmureku, v Slov. Bistrici, v Ribnici. Dne 29. oktobra v Kostrivnici. Dne 2. nov. v Radgoni, v Stradnu, v Vitanji in v Podčetrtku.

Dopisi.

Iznad Boča. (Liberalno gospodarstvo.) Doli pri sv. Križu tik Slatine blizo cerkve se vidi iznad Boča veliko poslopje, dvanadstropna ljudska šola. Pred nekaj leti še le so ji dozidali drugo nadstropje, seveda s posojenimi denarji. Občine bi morale v letnih obrokih dolg z obrestmi splačati. A vplačuje se tako slabo, da jih graška hranilnica že zopet toži, bojda k tretjemu. Kdo je temu kriv? Občine trdijo in nekatere s pismi natanko dokazujejo, da so redno plačevale. V krajni šolski svet imajo od 10 občin le 4 pravico voliti, mora biti pa tako napeljana, da prebrisani slatinski velikaši z lesjaškim paša-županom na čelu v njem gospodujejo. Sicer se Slatenčani večinoma pečajo z fижakerstvom, vendar tako slabo vozijo, da zdaj eden, zdaj drugi zavozi v dol, ter prevrže. Z visokega Boča se to vse natanko zapazi. Kamor koli se ozremo, povsod visi in leži zvrnjeno ali na ženah ali pa na otrocih. Dobra gospodinja nosi tri vogle pri hiši, pravimo. Pod Bočem so skoraj zaporedom same dobre, ker nosijo celo vse štiri vogle, ali so pa otroci že za to zreli. Naravno je tedaj tudi, da ima v občinskih zadevah tudi žena „regiment“. V tem „regimentu“ še nekak vozijo, le to mi pridejo na Boč pogosto tožit ljudje, da je treba veliko pijače in mazila. Čeravno se pri pijači tudi veliko nabere, vendar-le mazilo — pravijo — le mazilo je preveč drago. Jaz sem jih navadno tešil s tem, da je pač na Slatini vse bolj drago, ali če bi verjel in sodil po tem, kar mi je neki mož pravil, se mi zdi vendar tudi za Slatino že predrago. Imel je tisti mož nekaj „izpeljati“, kakor mi je dopovedoval. Za to je potreboval občinski voz. Čeravno so vsi v občini ž njim „vlekli“, vendar-le ni šlo. „Kaj pa da ne?“ sem se čudil, „bi ja moralo iti“. — „Se ve, da pa le ni šlo“ — „Kaj ste pa storili?“ — „Mazati sem moral“. — „Jako?“ — „Petdesetak je šel“ — in se je še enkrat počohal, — „pa že prej nekaj desetakov“. — „V katero kaso le gre tak denar?“ sem prašal, pa se mi je samo nasmehnil ter pokazal doli iz Boča rekoč: „Saj tako vse vidite“. Res je bilo nepotrebno vprašanje. Ali zdaj vidim, da sem tudi jaz nekam drugam zavožil. Vprašanje namreč je bilo, kdo je kriv, da so s šolo pri sv. Križu že k tretjemu zavožili? Kdo? jaz že vem, pa povedati nočem; se raji nasmehnem ter rečem: „Kdor ne spoštuje se sam, podlaga je tujčevi peti“ in kdor nima pameti, mora si je kupiti. Drago si kupujejo od Slatenskih liberalcev Križevljani pamet. Zvedeni možje sodijo, da bi se bilo dalo nadzidati drugo nadstropje za veliko manj, Slatenski vodje v krajnem šol. svetu pa so potrebovali, kakor sem slišal, 13.000 glđ. in nekaj tisočakov je že in še bo

prirastlo. Koliko pa znašajo letni stroški, pri tako veliki šoli! Zraven pa še tako malomarno gospodarstvo. Iz tega je tudi jasno, kako veliki dobrotniki in prijatelji ljudstva so vsi tisti, ki se trudijo temu šolskemu okraju še eno tako veliko šolo naložiti. Nekateri se tolažijo s tem, da so g. glavar rekli, da jih to ne bo nič stalo, če bodo svoje otroke pošiljali v šulvereinsko šolo. Ali kako se s tem strinja, kar je letošnji glavni šulvereinski zbor sklenil, namreč, da si bo prizadeval, kjer koli mogoče, doseči, da bi občine prevzele njegove šole v oskrbovanje in bi on s temi denarji stavil drugod nove šole? Tako! Šulverein bi ložje stavil nove šole, če bi občine prevzele njegovo šolo, in to se pravi, da jih ne bo nič stalo. Iz tega bi zopet lahko davkoplačilci spoznali, da liberalci, če se jim še tako sladkajo, nimajo srca za njihova bremena. Ljudstvo z davki preobloženo, že zarad one velike šole v dolgovih in tožbah tiči, liberalne oblasti pa, od krajnega do deželnega šolskega sveta, si na vse kriplje prizadevajo, da bi mu še eno vsilile, samo za to, ker si je njihov prijatelj, nemški šulverein, v Slatini zgradil veliko šolo, in ne ve, kaj ž njo, če je občine ne prevzamejo. Ubogo ljudstvo, ki si mora take pijavke še plačevati!

Iz Savinjske doline. V šte. 40. letošnjega „Slov. Gospodarja“ brali smo dopis iz Kostrivnice, ki nam opisuje veličasten pogreb našega — kakor smo navadno rekli — gosp. Gašparja Lesjaka, župnika Kostrivniškega. Dopis je sicer hvalevredno sestavljen, vendar pa ne po vsem resničen. Omenja se namreč govor č. g. dekana preblagemu rajnemu v slovo in in zraven trdi, da so o obnašanji in poštenosti govorili samo proti žlahti*). Dopisnik naj vzame v roke katekizem in tam bo našel, da moramo pridige pazljivo poslušati in kar slišimo, obračati na sebe, ne na druge. Tudi nam svetuje, da naj bomo zadovoljni s tem, kar bomo za njimi dobili, kar pa se nam zdi celo nepotrebno, saj vendar dopisnik nima nobenega vzroka dvomiti o naši zadovoljnosti, kajti nam je dobro znano, da so imeli majhne dohodke in pisatelj teh vrstic je prepričan, da nobeden izmed žlahte ni že za časa njih življenja zahteval, koliko tisočakov mu morajo zapustiti. Sicer pa je jako čudna tudi dopisnikova trditev, da žlahta nima nobene pravice do kake zapuščinske reči, kajti o tem ima določiti edino le oporoka, zoper katero od naše strani nikdo ni ugovarjal, in če bi je ne bilo, potem pa postavno zapuščina pripade sorodnikom. Da pa tudi sorodniki z mirno vestjo vzamejo, kar so jim blagi rajni gospod sporočili, to je pa vendar več ko naravno, kajti takrat, ko so se šolali, so jim pomagali edino le stariši, bratje in sestre pa nihče drugi. Zato so rajni gospod tudi pri

*) Ni bilo tako hudo mišljeno.

popolnej zavesti in zdravi pameti svoje imetje jako modro razdelili, zatoraj: Lahka jim zemlja in blag spomin! Eden od žlahte.

Iz Slov. Bisterskega okraja. (Nepotrebnaja je za.) Neki dopisun iz Slov. Bistrice v „Marb. Ztg.“ razlivi svoj žolč nad trgovcem Nejakom zato, ker so ga nekateri okrajščani svojim somišljencem priporočili. Oni dopisun (sicer znani) pravi med drugim: kako zamore g. Nejak se s Stigerjem in Kopačem meriti? — O nam je dobro znano, da so ti ljudje obogateli, ali od koga so obogateli? O tem pa dopisnik kar molči, da je njih bogastvo ravno od žuljave roke slovenskega kmeta. Da bi teh ljudi ne bili slovenski kmetje podpirali, od njih kupovali, kakšno bi bilo njih stanje sedaj? Oni bi že bili morali zdavnej šila in kopita pobrati in se med svoje nemške (?) brate podati. Kakor je že slovenski kmet sploh potrpežljiv, zato je tudi vedno hodil kupovat k svojim sovražnikom, kajti on še doslej mislil ni na to, da bi, če on ne zahaja več v njih prodajalnice, morali njegovi nasprotniki obnemagati. Ker pa vsi ti gg. v Bistrici pri vsem tem, da od slovenskega kmeta živijo, vendar mu pri vsaki priložnosti nasprotujejo in delajo zoper njegovo pravico, ali nam je mogoče take ljudi dalje podpirati? Nikakor ne. Sicer ste nas motili en čas, in ste mislili, da nas boste potujili, ker smo bili dolgo brez vse intelegence, razun častite duhovščine, kmetje sami sebi prepuščeni. Ali hvala Bogu, sedaj imamo precejšnje število narodnih kmetov, katerih značaj se ne upogne pod najhujšo nemčursko silo. In kakor je kmet budil kmeta iz narodnega spanja, tako bode tudi kmet opominjal kmeta, naj ne hodi več pred prag onim, kateri so mu sovražni. Naše geslo bodi: Svoji k svojim! G. Nejak pa je naš rojak, kmetских starišev sin. On je naš trgovec in mislimo, da veže vsakega Slovenca dolžnost kupovati pri njem. Da ga naši nasprotniki težko gledajo, to je lahko umevno, saj nas vse, kakor sploh, kar je slovenskega, težko vidijo. Sicer pa želimo tem ljudem, da se umirijo, drugače jim hočemo v prihodnje njih delo bolj na drobno poročati. Več kmetov.

Od sv. Bolfanka v Ljutomerskih goricah. Dne 30. p. m. smo tukaj pokopali g. Jurija Mikelnja, učitelja v pokoji. Pokojnik je bil sin kmečkih roditeljev, rojen l. 1812 v Slabotincih župnije sv. Jurija na Ščavnici. Najprej je bil začasno nameščen pri sv. Andražu v Slov. goricah, potem je služboval nekaj časa kot podučitelj pri sv. Križu na Murskem polju, nadalje je učiteljeval nekaj let pri sv. Lenartu blizu Velike nedelje in pri Mali nedelji, dokler ni prišel l. 1850 k sv. Bolfanku, kjer je služboval do l. 1876. Pokojnik je bil vesten učitelj. Mnogi slovenski sinovi, ki so prišli na višje šole, bili so poprej njegovi učenci. Samó v do-

mači župniji so hodili k njemu v šolo Matej Trstenjak, bivši nadučitelj; Božidar Flegerič, dr. Andrej Klemenčič, nadučitelj Josip Mihelič, pokojni župnik Alojzij Pevec, franjevec Matej Zabavnik, njegov sin jedinec g. profesor Karol Mikel in č. g. Franjo Munda, kapelan v Ormoži. Kakó je bil spoštovan in ljubljen, pokazal je sijajno njegov spreved. Lepo je govoril naštevajoč pokojnikove zasluge domači nadučitelj g. Fr. Rakuša in ginljivo je bilo kratko slovo, katero je izrekel č. g. župnik I. Trampuš. Učitelji pevci so mu zapeli prekrasno nagrobno pesen. Oči vsakega prisotnika so v solzah plavale. Bodi lehka zemlja in blag spomin vrlemu možu!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Pri naši vojski se je izvršila te dni sprememba ter se ji pravi posledaj ne več „c. kr.“, ampak „c. in kr.“ vojska. Le-ta sprememba je sicer na oči majhna, vendar pa je v njej veliko pomena; blizo toliko, da ima ona posledaj dva dela, avstrijski in ogerski. — Naš minister za zunanje zadeve, grof Kalnoky, pojde v nekaterih dneh h knezu Bismarcku v Friedrichsruhe in to je necim ljudem znamenje, da naša zveza z Nemčijo in Italijo ne drži več dobro, ali nam se dozdeva, da za to še ni nič strahu. — V dež. zbor v Gradcu predlaga dež. odbor, naj vzame dežela zavarovanje zoper škodo po ognji, toči itd. v svoje roke. Nam bi to bilo po volji, ali eno nas straši — to, da nimamo nič prav zaupanja v sedanji dež. odbor, saj gleda pri vsaki stvari najbolj in vselej le na večjo slavo nemštva. Tudi tako zavarovanje bode torej njemu le bolj za klešče zoper slov. ljudstvo. — Na čelu štajarskim nemškim konservativcem stoji, odkar je princ Liechtenstein odložil čast dež. in drž. poslanca, msg. Al. Karlon in ostane jim torej slej ko prej verska šola v načrtu njih želja. — Zadnja povodenj je naredila Korošcem ob Dravi in nje pritokih veliko škode, dela o poravnanji Drave niso ostala brez škode, vendar pa je dež. predsednik, baron Schmid-Zabierow, izrekel v dež. zboru, da je ni bilo pri njih veliko. — Zoper novo postavo, ki jo predlaga c. kr. vlada na Kranjskem ter meri na to, da naj bodo posledaj le velike občine, vzdiguje se sedaj že veliko občin, češ, da bode potem jim še več denarja šteti za-nje. — Gorenjce boli še vedno, da jim je vlada vzela nižjo gimnazijo v Kranju ter se tolažijo še s tem, da jim jo more biti še le kje pusti c. kr. naučno ministerstvo. — V Gorici dobijo še nov italijanski list „Il dovere“ in, kakor se sodi po prvih številih, je list konservativne, avstrijske stranke. — Iz Trsta so prepeljali tri Italijane v Inomost v Tirolah ter jih bodo ondi sodili zavoljo vele-

izdaje. V Trstu bi se pač obsodba ne vršila brez hrupa. — V dež. zboru za Istro so čudno začeli svoje delo; dež. glavar dr. Campitelli je govoril samo italijanski, njegov namestnik dr. Dukič samo hrvaški in zastopnik c. kr. vlade je govoril pol laški in pol hrvaški. — Naj se izpopolni vseučilišče v Zagrebu ter odpre že kmalu oddelek za zdravilstvo, zato nabira sedaj posebno društvo denar, ali „dobri prijatelji“ Hrvatov v Pešti, se ne izmenijo nič zato društvo pa tudi ne za vseučilišče. — Neki madjarski stranki je zoperno vse, kar še opominja človeka, da Ogerska ni po vsem sama za-se in zato ni čuda, če bôde tem ljudem črno-rmeno bandero v oči, čudo pa je, da jih še kdo zagovarja in to v drž. zboru. To je v resnici domoljubje, ki mu ne želimo, da se dobi še kje druge enako. Minister Fejérváry pa jih je vendar-le malo krenil po prstih; škoda, da bode njegova beseda izdala pri njih le malo!

Vunanje države. Da niso hodili Italijani poštene poti, ko so vzeli sv. Očetu Rimsko mesto, to je znano, zato pa nič niso radi, če jih kdo spominja na to in sklepi na raznih katoliških shodih so jim torej prav trn v peti. — Crispi, prvi minister ital. vlade, ne mara sprejeti turskega poslanca Vahan-effendija in pravi se, da za to ne, ker je poslanec po svoji veri kristjan, ljubši mu bode pa po takem mohamedanec. — Na Francoskem se pripravlja zveza vseh konservativnih poslancev v eno stranko — v katoliško; žalostno, če je ondi že potreba take stranke, vendar pa, če doseže to, da dobi vlado v svoje roke, ne bode ona brez vse koristi. Doslej so bile vse vlade v nasprotju s katol. cerkvo in je torej v resnici že potreba, če že naj ostane republika, da bode vsaj v rokah kat. mož. — V Angliji prihaja zopet ime Gladstone na vrh in sedanja vlada si je v resnici že v strahu, da ji pri novih volitvah odklenkne ter dobi Gladstone krmilo vlade v roke. To bi bilo vsekako veselo za uboge katoliške Irce! — Nemški zavezni vladi bode treba 269 milj. posojila. Cesar Viljem se je odpeljal s cesarico skosi Monza, mesto v Lombardiji, v Atene ter sta bila več dni gosta ital. kralja Umberta in se bosta, kakor se sliši, tudi nazaj gredoč oglasila pri njem. Ne vemo, kaj da kje pomenja to veliko prijateljstvo. — Ako je resnica, odšel je ruski car iz Berolina ter nesel seboj zavest, da Rusija nima sovražnika v Evropi, ki bi jo silil v vojsko. — Prince Koburški, knez vseh Bolgarov, je bojda dosegel novo drž. posojilo in sicer pri „Länderbanki“ na Dunaji ter se vrne kmalu nazaj v Sofijo. — Srbska skupščina že zboruje in jej gre doslej posvetovanje še vse po volji, predloga gledé kraljice Natalije pa še nima v rokah. — Iz Črne gore preseli se 1200 ljudi na srbsko zemljo, ker nima uboga dežela za-

nje kruha. — Raznesel se je bil glas, da so se na Kreti, otoku pod tursko oblastjo, vzdignili štirje polki ter Šakir-effendiju odrekli pokorščino. Effendi pa preklicuje to vest, češ, da ni nič resnice na njej. — V Zanzibaru, v Afriki, je tamošnji sultan izdal povelje, da so vsi otroci sužnjev, porojeni v tem letu, prosti in je sultan tudi sicer pri volji, naj se stori v njegovi državi vse za to, da se odpravi suženjstvo. — Po časi, vendar pa si vedno več tal pridobiva Nemčija v Afriki in je vidno, da išče ona odpreti pot svojim trgovcem, čem dalje bi se dalo. — V Minesotti, državi v severni Ameriki, so si tamošnji Slovenci vstanovili podružnico sv. Cirila in Metoda in šteje podružnica že čez 150 udov. To je lep glas iz novega sveta.

Za poduk in kratek čas.

Škofija in nadduhovnija Ptujška.

(Dalje.)

b) Reformacija ali cerkveni razdor.

Znano je, da se je seme krivovere, katero je početkom 16. veka v Nemčiji zasejal Martin Luter, le prehitro razširilo tudi po Avstrijskih deželah. Na Štajarsko zatrosilo se je s Solnograškega ter je toliko bujnejše rastle in se globoko vkoreninilo, ker je našlo že precej obdelana in pripravna tla.

Koncem 15. veka gospodarila je namreč vsepovsodi, osobito pa po mestih, trgih in viteških gradovih strašna razuzdanost in npravna popačenost. Ljudstvo je v verskem oziru bilo v obče mlačno in v nemarno ter se ni brigalo ne za poste in nedelje, ne za prejemanje sv. zakramentov in za druge verske dolžnosti, temveč je živelo po svojih grešnih željah in streglo vsem le mogočim strastem. Isto tako se je tudi med svetno duhovščino in po samostanih šopirila pohotnost in kar je v zvezi z njo ter je pouzročila semtertje grozen nered. Cesar Maksimilijan I. je sicer na deželnem zboru v Inomostu, dne 24. maja l. 1518. dal med drugim tudi ukaz, da se mora bogokletstvo, pijančevanje, potrata pri gostijah in pogrebščinah, gizdost v oblačilu, goljufija, razuzdanost itd. ostro kaznovati,¹⁾ a ker takih in enakih ukazov ni nikdo izpeljeval, je vse pri starem ostalo.

K temu so se v srednjem veku vtihotapile tudi v katoliško cerkev različne nerodnosti, katerih vrhovni cerkveni poglavarji pri najboljši volji niso mogli kar čez noč odpraviti.

Ni se toraj čuditi, da je nova vera pri tako ugodnih razmerah našla povsod mnogo prijateljev. Grajščaki in plemenitaši, katerim so se po cerkvenem premoženju sline cedile, so

¹⁾ Muchar. VIII., 272.

z veseljem odprli svoje gradove in hiše luteranskim pridgarjem, ki so učili, da človek sme krasti, pleniti, ubijati, zakon prelamljati, kajti vsega tega ne kaznuje Bog, ker ni greh; Bog kaznuje le nevero.¹⁾ S takimi nauki upali so namreč svoje namene najložje doseči. Pa tudi prostemu ljudstvu ugajala je taka vera: saj je obetala svobodo in brezskrbno življenje na tem, nebesa pa na unem svetu.

S prva širila se je ova krivovera bolje po gornjem, kakor po spodnjem Štajarskem, ker slovensko ljudstvo nemških pridgarjev in knjig ni umelo. Pozneje pa, ko so začeli pridgarji dohajati s sosednje Kranjske in je glavni reformator na Slovenskem, Primož Trubar precej časa bival kot beneficijant v Celji, od koder je s svojimi privrženci širil krivoverske nauke med prosto ljudstvo, zatrosila se je ta pogubljiva kuga tudi po Slov. Štajarskem.

Živo besedo luteranskih pridgarjev podpiralo je tiskarstvo, katero je mesta in dežele z množino raznovrstnih knjig in spisov preplavilo. Nič manj je razvoj luteranstva, zlasti po mestih, pospeševala zveza z glavnimi zavetišči in gojišči nove vere, z vseučilišči na Nemškem, kamor so sinovi grajščakov in odličnih meščanov radi zahajali.²⁾ (Dalje prih.)

Smešnica 43. „Kako daleč“, vpraša nemški popotnik madjarskega pastirja, „kako daleč še je tje do bližnje vesi?“ — „Dve pipi tobaka“, odreže se mu pastir. — „Tedaj pa mi posodi svojo!“ poprosi ga tujec, ali pastir jo je v tem že mahnil za svojo čredo.

Razne stvari.

(Mil. knezoškof.) Ako ostane pri tem, pridejo mil. knezoškof Mihael v Maribor že v nedeljo, dne 17. novembra ter imajo potem svojo prvo slovesno službo božjo v stolni cerkvi.

(Odlikovanje.) Gospod dr. Fr. Radaj, namestnik dež. glavarja in dež. poslanec za Mariborski okraj, dobil je red železne krone 3. vrste. Njegovi slov. volilci bodo vsekako veseli visocega odlikovanja svojega poslanca in kakor se čuje, priredé mu oni tudi posebno veselico vsled tega, v zahvalo za njegovo domoljubno delovanje.

(Imenovanje.) G. J. Jezernik, pristav pri c. kr. okr. sodnija l. br. v Mariboru, postal je okr. sodnik v Loži na Kranjskem in g. Fr. Podgoršek je postal avskultant za Štajarsko.

(Ljudske šole.) Na celem Štajarji je 790 javnih ljudskih šol in na njih se podučuje v nemškem jeziku pri 546, 176 v slov. in pri

68 v slov. in nemškem jeziku. To vam je vsekako čudno razmerje, ako se gleda na število Nemcev in Slovencev, kar jih biva na zelenem Štajarji.

(Lovska postava.) V dež. zboru v Gradci je bil g. M. Vošnjak lani nasvetoval, naj si slavni dež. odbor pregleda lovsko postavo ter poroča potem v dež. zboru, je-li potreba kake spremembe. Dež. odbor pa ima letos poročilo — kratko in ne vemo, če zato tudi dobro, da ne vidi on nobene potrebe za kako spremembo.

(Trgatev.) Da-si vreme jako moti trgatav, vendar je sedaj že pri Mariboru, po slov. in ljutomerskih goricaх pri kraji. Razloček je pri vinu velik. V vinogradih, ki so jih škropili, je bilo večinoma obilo in zdravo grozdje in vino se prodaja pri Ormoži in Ljutomeru štrtinjak po 100—110 gold. Kjer pa niso škropili, pa so imeli strupeno roso, tam je le malo vina in je veliko slabše ter še nima prave cene.

(Vinorejska šola) v Mariboru je štela lani 32 učencev, med njimi je bilo 23 slov. dečkov in torej le 9 izmed drugih narodov. In v katerem jeziku se je kje podučevalo vseskozi na tej deželni šoli? To je prazno vprašanje za-nj, kdor zna, da je dež. odbor v Gradci gospodar te šole.

(Za ljudske šole) plačala je štajarska deželna v letu 1888 759.529 fl. 59¹/₂ kr. V tem se ve, da nismo všteli tega, kar so okraji in občine vplačale za-nje. Ako je šola dobra, ni nikoli predraga, vendar pa boli človeka, ako ne vidi nikjer meje za stroške.

(Okr. zastop.) Odkar je okr. zastop v Celji v rokah slov. mož, ima „D. W.“ vedno kaj, da graja pri njegovem gospodarjenji. Njej sedaj celo to ni po volji, če se v tem zastopu stori kaj — zastonj ali pod ceno. Pri prejšnjem tacih reči se ve, da ni bilo mogočih.

(Tatvina.) V hišo J. Lakožič, posestnice pri sv. Lovrenci na kor. žel., vtihotapila se je uni četrtak Mica B, hči urarja v K., ter je prestikala njene omare in bila je že našla denar. V tem hipu odpró se vrata in c. kr. žandar se prikaže ter jo povabi seboj. Pravi se, da bi si bila rada dobila kaj za svojo ženitvo.

(Požar.) Na Murskem vrhu v slov. goricaх je zgorelo v noči 18. oktobra gosposko goslopje grofa d'Avernas in se sodi, da je zlobna roka kriva požara.

(V spanji) je dekla Zefa G. na Vrhéh pri Konjicah zadušila svojega otroka, ki je štel 6 mesecev svoje dobe. Tako poroča „D. W.“ Nam se zdi čudno tako trdno spanje, nič pa ne „tetki“ v Celji.

(Duhovske spremembe.) Č. g. Jože Rostohar, provisor v Zdolah, dobil je isto župnijo in č. g. Jakob Zupanič, provisor pri sv. Ožbaltu pri Dravi, le-to župnijo.

¹⁾ Dr. M. Robič, Gesch. d. Prot. in der St., 56. — in Dr. J. Križanič, Zgodovina sv. kat. cerkve, III., 58.

²⁾ Dr. Fr. v. Krones, Gesch. Oest., III., 243.

Listič uredništva. G. Fr. O. v ? : Ako se ne izdaste sami, tedaj le! — G. L. K. v M.: Tacih pa ne, nič ne! G. Š. S. pri J.: Dobro, toda brž že pozno. Večim drugim: O priložnem času.

Loterijne številke:

V Trstu 19. oktobra 1889: 76, 10, 8, 41, 42
V Lincu " " 36, 78, 37, 63, 22

Zahvala.

Ker mi ni mogoče bilo prilično mojega odhoda od sv. Tomaža pri Vel. nedelji, osebno od vseh znanih p. n. prečast. gg. duhovnikov, učiteljev, prijateljev in znancev se posloviti, zato si usojam to po tem potu storiti ter se ob enem prisrčno zahvaljujem za mi od vseh strani skazano prijazno sočutje in ljubav in se zanaprej še priporočam prijaznemu spominu!

V Mariboru, dne 21. oktobra 1889.

Jože Majcen,
nadučitelj v pokoju.

Zahvala.

Za mnogobrojno udeležbo pri pogrebu

Viljema Hrauda,

glavnega zastopnika v Mariboru

se izreka p. n. častitim prebivalcem Mariborskim in okoličanom, kakor tudi vsem znancem in prijateljem, kateri so rajnemu skazali zadnjo čast, najtoplejša zahvala.

Žalujoči zaostali.

Zahvala.

Dne 13. septembra t. l. uničil je grozen ogenj celo moje poslopje v občini Slavatincih, fare sv. Jurija na Ščavnici. Bil sem zavarovan pri banki „Slaviji“; še le enkrat sem plačal zavarovalnino, a brez cenitve so mi glavni gospodi banke „Slavije“ v Ljubljani popolnoma plačali, zato se njim lepo zahvaljujem. Priporočam tudi vsem slovenskim posestnikom, da si svoja poslopja zavarujejo pri pošteni banki „Slaviji“.

V Slavatincih, dne 21. oktobra 1889.

Matjaš Senčar, posestnik.

Zahvala.

Podpisani izrekajo glavnemu zastopu v Gradcu, francosko-ogerski zavarovalnici „franco-hongroise“ najtoplejšo zahvalo, ker je vsled požara z dne 19. sept. 1889 pouzročeno škodo takoj cenila ter točno izplačala.

V Starošincih bl. Ptuja, dne 9. okt. 1889.

Anton Klasinc, Jakob Lah,
Lovrenc Mesarič, Gašpar Vuk,
Marija Medved.

Oznanilo.

Deželna sadje- in vinorejska šola v Mariboru ob Dravi, pri Dunajski državni sadjarški razstavi s častno premijo Nj. cesarske visokosti g. nadvojvode Albrehta in z državno svetinjo za sadjerejske izdelke odlikovana, priporoča svojo veliko zalogo lepih

jabelčnih debel

najzlahtnejše vrste.

Cena za komad 50 kr. Zavitek po ceni.

Razpošiljatev po povzetji.

Ravnateljstvo.

Oznanilo.

Nekdo bi rad kupil na Spodnje-štajarskem ali Spodnje Kranjskem, blizu kakega mesta ali trga, malo hišico s hlevom in nekoliko zemljišča od 800—1000 gold. — Kdo? To pové upravništvo tega lista.

Fantek se je zgubil dne 1. oktobra t. l., 10 let star po imenu Andrej Kapelaro od sv. Ane pri Makoljah. Kdor bi za njega vedel, se prosi, naj to naznani občini sv. Ane ali pa žalujočemu očetu 1-3
Blaž Kapelaro.

Dražba cerkvenega vina.

V ponedeljek 28. oktobra predpoldan se bode pri sv. Petru blizu Maribora 40 štrtinjakov pozno branega, sladkega cerkvenega vina po dražbi prodajalo.

Marko Glaser,
č. kanonik in župnik.

Ljutomersko cerkveno vino

okoli 25 polovnjakov s posodo ali brez posode bode se proti gotovi plači na dražbi prodajalo prihodnji torek, dne 29. oktobra t. l. začenski ob 9. uri zjutraj.

V Ljutomeru, dne 22. oktobra 1889.

Cerkveno predstojništvo.

Dražba cerkvenega vina.

V torek, dne 29. t. m. ob 10. uri predpoldan se bo v Nebovi, v kleti cerkve sv. Marije te na Pesnici, 15 polovnjakov prav dobrega cerkvenega vina po dražbi prodajalo.

Cerkveno predstojništvo.

Orgljarska služba

je z novim letom 1890 oddati; več pové kn.-šk. dekanstvo v Gornjem gradu. 1-3

Najtoplejšo zahvalo

izrekam slavni cesarsko-kraljevi privilegirani avstrijski zavarovalnici

„Donau“ na Dunaji,

katera je mi vsled požara, dne 15. oktobra povzročeno škodo takoj cenila in prav točno izplačala. Zato tudi priporočam to domačo zavarovalnico vsakemu najbolje.

Rečica, dne 20. oktobra 1889.

Feliks Tribuč, priča.

Marija Smodiš.
Josip Tischler, priča.

Pravnost podpisov in zadržaja potrjuje

L. S.

župan: Tostovršnik.

Dražba cerkvenega vina.

Dne 29. t. m. ob 9. uri predpoldnevom se bode v Majbergu in Tranbergu letošnje vino Hajdinske cerkve po dražbi prodajalo.

Jaka Kolednik,
župnik.

Kratek glasovir

na 6 $\frac{1}{2}$ octave, z dobro zbranim glasom, je za 68 gld. na prodaj v Mariboru, v gosposkih ulicah, št. 26 v prvem nadstropji. 1-3

Štacuno v najem

dajem pri Mali nedelji tik cerkve s 15. novembrom t. l. Natančne poizvedbe pri meni samem.

Anton Gregorič,

2-2

posojilnice tajnik na Ptuij.

Posilja naročeno blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Visokočastiti duhovščini

priporočam se vljudno podpisani v napravo cerkvenih posod in orodja iz čistega srebra, kineškega srebra in iz medenine najnovejše oblike, kot

monstranc, kelihov, svetilnic, svečnikov

itd. itd. po najnižji ceni. Zadovoljim gotovo vsakega naročnika, bodisi da se delo prepusti mojemu ukusu, bodisi da se mi je predložil načrt.

Stare reči popravim, ter jih v ognju pozlatim in posrebrim. Če, gg. naročniki naj mi blagovolé poslati iste nefrankovane.

Teodor Slabanja,
srebrar v Gorici, ulica Morelli štv. 17.

Posilja naročeno blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Maribor
gosposke ulice 3.

Prodajalnica papirja in vsakovrstne sprave za pisanje in šolo, šolskih in molitvenih knjig na drobno in veliko.

Naročajo se tudi lahko osti močnari lasti avstrijski in 31 vrstni, ilustrirani časopisi.

Andrej Platzer,
popravlja vsake vrste knjige za trgovce, knjige za kopije, papirnaté žakije in zvitke, papir iz slame, za loščenje in zavilke.

EDUARD FERLING.
posebno pisarna za gratulacije, kartone, svilnat in katunov papir v krasnih barvah po izvanredno nizki ceni.

Knjigovezarna.
gosposke ulice 3
Maribor.

Zaloga v Mariboru pri Alois Quandestu, Gosposke ulice.

Pravo francozsko žganje (cognac).
Kaj je pravo francozsko žganje?

ZAKONOM ZAŠLIČENA MARKA.

Iz francozkega in južnoštajerskega jakega močnega brdskega vina izprljen alkohol, pod imenom „cognac“ zdravniški pripoznano dietično, duh in telo oživljajoče slastno in zdravilno sredstvo. Kaj se dobi navadno mesto takega zdravila? Navadno žesto s soljo pomešano, ktere upliv na telo je, če ne škodljiv, jednak ničel. Če vsa uporabljena sredstva proti ischias, reumatizmu, živčnim boleznim, izpadu las, protinu, trganju v udih, ohromenju, ranam vsake vrste, boleznim v glavi in zobeh i t. d. nič ne pomagajo, naj še pokasi vsaki boleestnik iz južnoštajerskega znamenitega Goleškega, lastno pripravljenega vina destilovano, na vse ove boleznim čudno delujoče, pravo francozsko žganje uporabiti. Mala stekl. 60 kr., v. 1 gl. 20 z.

Stari cognac, posebnv okrevajočim in na želodecu bolanim preporočljiv, 1 steklenica gl. 1.50, naroče 4 v. steklenice pošiljajo se franko brez dalnjih stroškov.

BENEDIKT HERTL
veliki posestnik na grajsčini Goleš pri Koujtenh. Južnoštajerska.

Zaloga v Mariboru pri Alois Quandestu, Gosposke ulice.

Gospodarstvena priloga.

Priložena od kat. tiskovnega društva 43. štev. „Slov. Gospodarja“.

L. 1889.

24. oktobra.

Štev. 10.

Sadjereja in česa je potreba, da nam bude koristna.

(Spisal Fr. Matijašič.)

(Dalje.)

Prva leta po sajenji mora se drevo še rezati. Kako dolgo in kako se to delo stori, odvisno je od tega, kako dotično drevo raste, močno ali slabo, ter bi jaz svetoval vsakemu, da naj to delo prepusti le umnemu sadjerejcu, ker ni tako lahko presoditi, kaj in kje se mora ali pa ne sme rezati, ker ljudje, kateri temu delu niso vajeni, tudi najlepša drevesa popolno pokvarijo.

Treba je pa tudi v prvih letih skrbeti za to, da se novosajeno drevje v suši preskrbi s potrebno vodo, ter se morajo odstraniti vse vodenici, ki poganjajo iz stebela ali korenin, skrbno z nožem, ker drugače vlečejo sok na-se in s tem slabijo drevo.

Pri takem odgojevanji bode se drevje izkazalo tudi hvaležno, ter nam kmalu prinašalo obilno lepega sadu, nam pa veselje in hasen.

V poznejših letih bode, se ve, da potrebno, drevju vrh, ki je s časom postal pregost, izsnažiti in sicer tako, da se mu izrežejo vse veje, katere stojé pregosto, na dalje one, katere rastejo v notranji del vrha ter tako branijo solncu prodreti va-nj, za tem vse, katere se križajo, tako da se druga ob drugo drgne. Vendar pa bode to delo potrebno k večjemu vsako drugo leto, tako, da nam posebni stroški s tem ne prirastejo, že iz uzroka, ker nam izrezan les služi za kurjavo ter tako pride v korist. O priliki tega dela mora se tudi dobro gledati na to, da se pokončajo vsi škodljivi mrčesi in njih gnjezda. Ravno zatogadelj in pa za to, da se drevje varuje tudi oškodovanja od drugih živali, je potrebno, da se deblo in močnejše veje vsako jesen namažejo z mažo, obstoječo iz: apna, govejeka ali gnojnice (tudi krvi) in ilovice. Prej pa, kakor se to stori, naj se, in sicer najbolje v deževnem vremenu, deblo očisti stare, suhe skorje, ker le, ako se to stori, mora imenovana maža izdatno delovati in svojo nalogo izpolniti. S tako mažo uničimo, kakor že omenjeno, mnogo škodljivih mrčesov, a kar je glavna reč, izdatno branimo svoje drevje proti njega najhujšemu škodljivcu — zajcu in to tem izdatneje, čem več živalskih snovi je v tej maži.

Proti zajcu in drugim četirinoškim živa-

lim moremo drevje braniti tudi, če ga dobro obvežemo s trnjem.

Še ena vrsta hudih škodljivcev je, katerih omeniti ne smemo pozabiti. To so gosenice. Posebno o tekočem letu je ta gomazen v nekaterih krajih napravila silno škodo, ker meseca maja, kedar bi se imelo listje in cvetje najbolje razvijati, stala so drevesca brez vsega listja, popolnoma gola. Tudi še meseca julija nahajajo se na drevju maličke gosenice, katere listje na zgornji strani oglojajo in ga tako osušijo. Iz tega že se razvidi, da je gosenic več vrsti, a vse, da delajo hudo škodo. Vsako vrsto te gomazni, ter njih življenje posebej opisovati, bilo bi obsirno. Naj tedaj zadostuje, da v obče navedem ona dela, katere nas omogočijo naše drevje teh škodljivcev še s precej dobrim uspehom ubraniti. Tu je v prvi vrsti omeniti, da naj se, kedar se počnejo mrzle noči v jeseni, drevju okrog debela priveže močen papir, širok nekoliko čez pol čevlja. Veže se na obeh roboh takega obroča z navadno dreto ali špago. Ta papir moramo po celem površji, ki se nahaja med obema vezmi, pomazati s katranom ali terom, kateremu smo prej primešali lanenega olja. Prihodnje dni moremo vsako jutro na teh obročih opazovati mnogo zelo malih metuljkov, kateri so se na njih vjeli; ravno ti so, iz čegar jajec se izležejo zelo maličke gosenice, ki nam redno vsako pomlad pokončajo drevesno cvetje. Da imajo pa ti obroči tudi vrednost, moramo imeti skrb za to, da ostane maža na njih zmiraj lepčiva.

Druga skrb nam mora biti obrnjena nato, da v spomladi, meseca januarija in februarija oberemo vse suho in sesukano listje z dreves, ker se v teh zavitkih nahajajo zalege brezštevlnih gosenic. Ob tem času morajo se odstraniti tudi oni mali, sivosvetli prstani, ki se nahajajo na enoletnih mladikah sadnih dreves in so sestavljeni iz samih jajec metulja po imenu „prstenčar“; iz teh jajec izleže se v zgodnji spomladi celo krdelo malih gosenic, katere potem objedajo cvetje in rastoče mladike. (Dalje prih.)

Bakreni vitrijol v trtoreji in javno zdravstvo.

Gosp. Ivan Bolle, ravnatelj c. kr. poskušališča za svilorejo in vinarstvo v Gorici, je spisal ter v „Edinosti“ izdal sestavek o bakre-

nem vitrijolu, s katerim se škropi trsje, da se obvaruje strupene rose, z ozirom na zdravje. Ker se tudi pri nas rabi ta pripomoč zoper trsno škodljivko, sliši se tudi pri nas glas, da je tako škropljenje škodljivo ljudem, pa tudi živalim. Čujmo toraj, kaj je na tem resnice.

Po mnogih skušnjah, ki so jih naredili v preteklih petih letih na Francoskem, v Avstriji in v Italiji, moralo bi se misliti, da so se razkadile vse bojazni, da bi utegnila nastati kaka nevarnost javnemu zdravstvu vsled vporabljenja bakrenega žveplika v boji proti peronospori.

V resnici zagotavljajo najveljavniši kemiki na podlagi natančnih preiskav pridelovalce in kupovalce, da se ni prav nič bati, da bi se v grozdju ali v vinu takih trt, ki so se škropile z bakreno-apneno zmesjo, nahajalo toliko bakra, da bi škodilo zdravju. Če se je tudi jako občutljivim kemičnim reakcijam pokazalo kaj take rude, bila je njena množina izginljiva, manjša, nego desetinka miligrama v litru vina. Proti takim množinam se niso upirali niti zdravstveni specialisti, niti moralčne skupščine, niti gosposke, kojim je skrbeti za javno zdravstvo, pa tudi niso imele povoda, da bi bile stopale s prepovednimi naredbami. Škropljenje z bakreno-apneno zmesjo se je začelo v kratkem povsod izvajati in ni dalo nikdar prilike tožbam in tako so praktične skušnje potrdile zagotovila večakov.

Pri vsem tem se raznašajo vsako leto vesti po deželi, da se je ta ali oni ostrupil, ker je zobal grozdje, ali pil vino z bakrenim vitrijolom poškrpljenih trt, in take govorice gredó od ust do ust in tudi časopisi prinašajo take senzacijske vesti, ter vznemirjujejo z njimi brez uzroka malovedno ali prelahkoverno ljudstvo. Čudno je pri tem, da take govorice zadevajo vsako leto skoro vedno iste slučaje, se sučejo tudi okoli istih krajev in celo istih oseb in redko kedaj je slišati kaj novega. Zdaj pravijo, da se je delalcev lotila huda griža, ko so v nekem vinogradu škropili trte; zdaj, da je kak deček zbolel, ker se je nazobal poškrpljenega grozdja; drugič se sliši o celi družini, da se je strašno slabo počutila po takem grozdju in zopet drugod so poginile živali, koje so se slučajno najedle z vitrijolno zmesjo pomazane piče — in ne daleč od tod se nahaja celó kmetija, kjer — kakor pravijo — poginete vsako leto redno po dve kravi, če ne več, vsled enacega uzroka.

Premnogokrat smo se uže potrudili pozvedeti, ali je morda vendar trohica resnice na takih govoricah, a odgovorili so nam vsakokrat, da je raztrošena vest čisto izmišljena, ali pa da je sumljivega slučaja, krivo vse kaj drugega, kakor pa baker.

Pogostoma je izvirala ta govorica od oseb,

koje so hotele s tem opravičiti svojo nemarnost, da niso izvršile škropljenja.

Preden smo priporočili trtorejcem, naj proti peronospori škropé trte s takimi zmesmi, katerim se prideva tudi bakreni vitrijol, hoteli smo znanstveno preiskati vse to, česar treba, da se lahko s popolno gotovostjo sodi, ali utegne vporaba takih snovi škoditi javnemu zdravstvu ali ne.

Te nadrobne preiskave, katere smo izvrševali s tako natančnostjo, kakoršnja je le po novodobni analistični kemiji mogoča, so pokazale, da se ni nikakor bati, da bi z omenjeno zmesjo poškrpljeno grozdje ali dotična vina zdravju kaj škodovala.

Grozdi — z hlastinami vred — takih trt, katere so se obilno poškrpale z bakreno-apneno zmesjo z 8 % bakrenega vitrijola — po prvotni formuli — obsegajo na vsakem kilogramu povprečno miligramov bakra, ki se skoro ves drži hlastin; iz tacega grozdja narejen mošt ne obsega več nego okoli 1½ miligram bakra, kateri se po kipenju poleže, tako da ostanejo v litru ščiščenega vina samo desetinke miligrama te rude.

Če se pomisli, da so ti bakreni sledovi ne samo neznatni, ampak da se nahajajo na grozdju, pa tudi v moštu in vinu v stanju nerazpustljive družbe in da se torej neposrednje ne morejo spojiti, razume se lahko, da ne morejo imeti prav nobenega upljava na zdravje. Po udarjati pa moramo, da smo našli te sledove na grozdju takih trt, katere so bile škropljene z močno zmesjo, ko je po škropljenju nastopilo precej suho vreme; veliko manjši, ali kar izginljivi sledovi se kažejo pa tedaj, kedar se trte škropé s raztanjšano zmesjo, obsegajočo samo 2 do 3 % bakrenega vitrijola in kadar je pogosto deževje spiralo trte.

Zdravniki predpisujejo otrokom v nekaterih kožnih boleznih po večkrat do 50 centigramov, kar je enako 500 miligramov, raztopljenega bakrenega sulfita, pa ne nastanejo vsled tega nobeni hudi nasledki.

V prav mnogih jedilih in pijačah, ki jih svobodno uživamo v obširni meri, zapopaden je baker v razpustljivem stanju, prihajajoč od posod, v katerih se ona jedila in pijače izdelujejo, in to v veliko večih množinah, kakor ga nahajamo v vinu škropljenih trt; da ne navajamo drugih, naj omenimo v prvi vrsti sočivne konzerve in posebno grah in fižolček v konzervah, katere v mnogih deželah vsak dan uživajo, da si imajo na vsakem kilogramu do 200 miligramov bakrene vsebine; potem pivo, katero pijó v Gorici in drugod, pa tudi vodo napeljana po bakrenih cevéh; ta in ono sta pogostoma veliko bolj napojena z bakrom, nego zgoraj omenjeno vino.

Na vse zadnje so vino, katero so v zad-

njih petih letih pridelali po vinogradih škropljenih z bakrenim vitrijolom, povsod radi kupovali, ker je bilo narejeno iz popolnoma zrelega grozdja, pa tudi po viših cenah, kakor ono iz neškropljenih vinogradov; prvo je pošlo v kratkem času in nikdo ni tožil zaradi nasledkov, drugo pa je ostalo v kletéh, če se ni pokvarilo ali pa prodalo po ničevi ceni.

To je nedvomljiva resnica in bi moralo po vsem tem, kar smo zgoraj razložili, prepričati tudi najtrdovratnišega neverneža, posebno pa tiste, kateri se dajo po praznem blebetanju pregovoriti, da v svojo največjo škodo nič ne storé zoper peronosporo.

Dopisi.

Od sv. Lovrenca v Prišlinu. (Slava slov. kmeta!) Prijazni bralec pojdi v duhu z mano v faro Teharje, v selo Pečevje blizo Celja! Ne ustraši se tega imena „Pečevje!“ To ni pusto, pečevnato, ampak prijazno selo. V okolju temno in svetlo-lesih hribih, na holmu, po katerem veje in dije čvrsti planinski vzduh, tam je Pečevje. Roka pridnega kmeta vzrahljala je pusto zemljo v tem selu, da je lepšata vinorodno trsje in plodno drevje. V spomladi sipljejo Ti naproti ljubki vetriči belo in rožno cvetje sadnega drevja, v jeseni se pa v solnčnih žarkih blesti raznobojno sadje in sočnato grozdje. Tako tiho in mirno je to selo, saj šteje le malo prebivalcev. Le poljsko in vrtno delo, veselo petje delalcev in delavk oživlja okolico v toplih dnevih. Izza obilnega drevja in vinskega trsja blišči se lepa kmečka hiša; mesten gospod bi rad v njej prebival. Na pragu te hiše pozdravlja naju visok kmet, starček s prijaznim obličjem, zvestimi očmi. Gospodar te hiše je! Pa kako moder gospodar! Tu se vresničuje prislovica: „Pokaži mi svoje pohoštvo, povedal ti bodem, kakošen si gospodar“. Gostoljubno naju bo vsprejel, kolikorokrat ga obiščeva. — Danes v nedeljo 22. septembra t. l. je pa to selo videti živahnejše. Že vreme je prijazno. Več dnij je deževalo in lilo, a danes pa kakor bi se milostivo nebó veselilo sreče pobožnega prostega seljaka, razvedrilo se je in z jasnim očesom gleda, razne, nenavadne potnike, ki z veselimi obrazi spejo po kamenitih potih ali zeleni ruši k hiši onega kmeta, katerega sem Ti poprej pokazal, ljubeznjivi bralec. Oj, kako razni so ti obiskovalci! Tu gospodje visokega stanú, med njimi dražestne gospé in gospice, katerih drobne nožice se niso ustrašile kamenitega pota, tam krepki kmetje, postavne kmečke gospodinje, brdka kmečka dekleta. — Tega gospoda poznamo, to je g. doktor Srnec, deželni poslanec, ž njim g. doktor Dečko, g. Miha Vošnjak, državni poslanec. Dalje zagledamo g. doktorja Hraševca, g. doktorja Vrečka, g.

profesorja Žolgarja. Vsi ti gospodje došli so iz Celja. V njihovi družbi je g. doktor Brenčič s člani iz rodbine Praunseisove od Sv. Jurija ob juž. železnici, narodna trgovca celjska gg. Jerman in Vanič. Oni častitljivi starček je g. Pečnjak iz Teharjev, ona gospa je poštarica Kos s Štor, oni gospod je stacijski načelnik štorovski Monetti s soprogo, tu je osem narodnih učiteljev od Sv. Jurija ob juž. žel., iz Teharjev, od Sv. Lovrenca in učiteljev na počitnicah v bližnji okolici, tam pa je skupina celjskih čitalniških pevcev, drugih gospodov in gospic. Kdo bi si mogel vsa imena zapomniti! Kaj pomenja, da se k tej kmečkej hiši zbira tako odlična družba? Med njo so prvoboritelji slov. naroda na Štajerskem. Nekaj posebnega mora biti, da se shajajo toli imenitni gostje k onemu možu, s katerim sva se, prijazni bralec, že v začetku seznanila. Z dveh dreves plapolate Ti slovenska in deželna, s hišnega krova pa velikanska cesarska zastava. Iz topičev grmé pa pozdravi prihajajočim. Dohajali smo in dohajali in ob 4. uri popoldne se snidemo. Lepa četica nas je blizu do sto. „Dobro došli!“ zóve nam iznad vrat, da smo prišli v gostoljubno hišo. Lepo zelenje in cvetje, ki lepšata uhod in prijazni izbi, svedočita, da se gospodar in njegova družina veselita svojih gostov. Bridko razpelo v izbirnem kotu, slika Njega Veličanstva presvitlega cesarja, slika prvoboritelja slov. naroda, vse z venci in kitami odličeno, poroča, da smo prišli v pobožno krščansko, domoljubno in rodoljubno hišo. Kako pa je ime gospodarju tega doma, katerega hočejo slaviti? To je kmet Miha Vizjak, po domače Pečevšek. Kaj pa je storil toli dobrega in imenitnega? Glej, na prsih se mu blešči srebrni križec, kateri mu je podarilo Njega Veličanstvo presvitli cesar pred 25. leti za zasluge v sadjarstvu, iskri se mu velika zlata prsna igla s črko „R“, krasen dar prerano preminolega nadvojvode, Njega visokosti prestolonaslednika Rudolfa od leta 1883. Kolikrat je že bil ta priden sadjerejec odlikovan, poglejva v prvi izbi na desni strani, kjer so danes razobešena razna odlikovanja in priznanja, kakor: 1. diploma c. k. kmetijske družbe štajerske podružnice mariborske iz leta 1865; 2. diploma c. k. kmetijske družbe štajerske iz Gradca l. 1853; 3. diploma ravno od ondot iz l. 1870 l. 4. diploma kot ustopnica iz Frauendorfa na Bavarskem l. 1875; 5. svetinja iz Maribora l. 1865; 6. svetinja iz Celja 1878. l.; 7. cekini iz leta 1872 l. To so njegova odlikovanja in priznalna pisma iz raznih razstav. Koga bi ne veselilo tolikrat odlikovanega moža poslaviti, moža, ki je s 21. septembra t. l. dosegel redko starost 75 let. Slavnost otvori se s pesmima „Lepa naša domovina“ in „V boj!“ Najprvo pozdravi starosta vseh slaviteljev, g. Pečnjak, mladostni prijatelj slavljencev, pov-

darja slovesnost svojega dragega prijatelja Vizjaka v dvojnem pomenu: „Danes praznujemo njega 75letnico in trenotek pred 25. leti, ko ga je Njega veličanstvo presvitli cesar odlikoval s srebrnim križcem za zasluge. Bila je namreč pred 25. leti v Celji razstava kmetijske družbe, ob koji priliki se je Miha Vizjak posebno oponesel po svojih sadnih pridelkih kot umnega sadjarja“. Veliko mičnih podatkov iz slavljenčevega življenja slišali smo iz ust govornika, ki je z vidnim veseljem slavil vrlega gospodarja. Čuli smo med drugim, da je slavljenec kot grenadir dvanajst let služil cesarja, a kmetijstvo mu ni omrzelo, tudi potem ne, ko je domu prišedši našel slabo kočo, še slabejše uravnano gospodarstvo. „Prva hvala bodi Bogu, druga hvala Njega veličanstvu presvitlemu cesarju!“ reče govornik, ter pozove slavitelje, da se z gromovitim, trikratnim „živio“ spominjajo Njega dobrotljivosti. Zatem vse zbrano občinstvo stojé zapoje cesarsko pesen. Slavljenec se s toplimi besedami zahvaljuje govorniku, a preplove mu današnje veselje sree, da mu v solzah zaplavajo oči. Potem se vzdigne g. dr. Srnec. Iz prelepega njegovega govora le jeden prigodek. „Bil sem deček, 15 ali 16 let star“, pravi govornik, „ko se je praznovala v Mariboru slavnost na čast nepozabljivemu knezoškofu Martinu Slomšeku. Koliko izvrstnih govornikov je raz oder z vrelimi besedami vspodbujalo narod, mili slov. narod, ki je še tačas spal, kojega še ni budila narodova zavest, kakor dandanes. Navdušenje za dragi namrod plalo je po naših srih. A glej, navdušenje dokipelo je do vrhunca! In kaj bi tudi ne? Na govorniški oder vstopi še krepak kmečki mož visokega stasa. Ognjevite oči kazale so njega bistroumnost, živi govor pa odločnost in jeklen značaj v sruu njegovem. Kaj pa je govoril? Vsajaj si, oj kmet, narodno zavest! Ta naj bode zdrava kal, iz katere naj vzrašča čvrsto seme za dragi narod slovenski. Ako bode kmečki stan vedno te misli, pričakovati nam je boljše dobe!“ Ta kmečki korenjak še dandanes živi, glejte tu ob moji strani je, — to je Miha Vizjak, kojega danes proslavljamo. Prav umestno k sklepu tega govora zapojó pevcí, dá, skoro vse občinstvo vedno lepo, navduševalno pesem „Slovenec sem“. Ves ginjen zahvaljuje se pet slavljenec.

(Konec prih.)

Od Marije Snežne. (Hranite pobotnice.) Jaz moram plačevati vojarino, „Militär-tax“, ker nisem vojak. Plačal sem za leto 1885 vojarine 1 gld. v Ormoži, dne 4. aprila 1887. Za leto 1886 sem plačal 5 gld. dne 27. marca 1888 v Ormoži; čeravno še sem bil v šolah v letu 1886. Za leto 1887. sem plačal spet 5 fl. dne 26. marcija 1888 v Mariboru. Vendar pa so me terjali še enkrat za vsa tri leta 1885—

1887., ko sem že izplačal. Citoval sem pobotnice in je bilo „kvit“. Letos pa so me terjali najprej za zgorej omenjeno leto 1887 še enkrat in potem, ko sem odbil terjanje, so me še enkrat terjali za leto 1887. in l. 1888. Za obe leti me je terjal slav. c. kr. davkarski urad Ormoški 10 fl. Zdelo se mi je, da je to preveč, ker me terjajo za vsako leto 5 gld. Pogledal sem si postavo od 13. junija 1880 (R. G. Bl. Nr. 70, stran 232.) Letna vojna taksa znaša: V 1. razredu 100 fl., v 2. raz. 90 fl., v 3. raz. 80 fl., v 4. razr. 70 fl., v 5. razr. 60 fl., v 6. razr. 50 fl., v 7. razr. 40 fl., v 8. razr. 30 fl., v 9. razr. 20 fl., v 10. razr. 10 fl., v 11. razr. 5 fl., v 12. razr. 3 fl., v 13. razr. 2 fl., v 14. razr. 1 fl. § 3. razlaga postavodajavec tako-le: Pri določevanji razreda, po katerem se naj plačuje vojna taksa, če se ne storé kake izjeme vsled posebnih razmer, ravna še se naj, kakor sledi: V 14. razred z 1 fl. naj se vvrsté tisti taksovanci, katerih prislužek ali prihodek v tistem letu ne doseže 300 fl. Za 13. razred z 2 fl. velja ves letni zaslužek ali pridobiček od 300 do 450 gld. Za vvrstjenje v 12. razred z 3 fl. pa ves letni dobiček od 450 do 600 fl. Vsi tisti taksovanci, čijih prihodki presežejo 600 fl., naj se vvrsté v enem 11erih razredov navzgor in velja za vvrstitev le-teh razredov 10. del dolžnosti davkov z drž. prikladami vred tako, da se taksa odmeri po tisti davčni določbi, ki se najbolj približa davčnemu znesku. — Če se pomisli, da sem jaz bil v šolah, toraj brez zasluzka l. 1886. in sem moral plačati za tisto leto že 5 fl. mesto enega, kaj naj rečem na to? V l. 1887. in naprej imam plače samo golih 300 fl., kakor iznaša kaplanska služba po fasisi, in je torej razvidno, da še tudi zdaj plačam veliko več, kakor sem dolžen. Moral bi plačati 2 fl., pa plačujem mesto 2 fl., 5 fl. Ali ni to na robe svet? Slišim, da tudi drugi gospodje plačujejo letne vojarine po 5 fl., kateri nimajo več, kakor 300 fl. letnega plačila. Tako tisti, ki spadajo v Ormoški okraj. Jaz sem naredil utok ali rekurs na sl. okr. poglavarstvo. Kaj bo iz tega, to bom pa še le videl.

Ivan Zadravec, kaplan.

Raznoterosti.

(Žitna cena) V Mariboru: htl. pšenice fl. 6·20, rži 4·50, ječmena 4·50, ovsa 3·—, turšice 4·90, prosa 4·70, ajde 4·70, fižola 8·50. V Celji 100 klg. pšenice fl. 7·15, rži 6·95, ječmena 8·—, ovsa 6·35, prosa 6·62, ajde 10·62.

(Debela krava.) V Parizu je prodal nek posestnik 3½ leta staro kravo za 1060 fr. ali 500 fl. Mesa je dala 1276 klg., 266 klg. loja in koža je bila 90 klg. težka.